

Til Familie- og kulturkomiteen

Dato: 15/10/2025

HØRINGSINNSPILL

Innspill til Prop. 1S

Norsk Bonde- og Småbrukarlag (NBS) takker for muligheten til å gi innspill på Statsbudsjettet 2025 (Prop. 1 S), herunder kapitler fordelt til familie- og kulturkomiteen.

28.50 Stønad ved fødsel, adopsjon og bidragsforskott: Samordninga må fjernes

Samordning av tilskudd til avløser ved sjukdom og fødsel mot inntekt og ytelser fra NAV fra annet arbeid er en usosial ordning. Den gjør at de 88 pst. av bøndene som har annet arbeid ved siden av gården må velge å bruke annen inntekt til å betale for sykemelding og fødselspermisjon fra gården, eller å gå i fjøset selv. Ordningen forlenger sykdomsperioden og er et hinder for rekruttering og god dyrevelferd.

Samordningen hindrer bønder i å kunne ta ut fødsels- og foreldrepermisjon, og gjør at kvinner må stille dyr og ta tunge tak i fjøset lenge før kroppen er klar for det.

Samordninga gjør også at sykemelding ofte blir en for stor utgift for syke bønder, som ikke kan ta seg råd til å leie inn avløser for å bli frisk. At dette fører til slitasje og forkorter perioden disse kan stå i arbeid synes å være klart. Det kan antas at penger brukt på å fjerne samordningen vil være spart inn i bedret helse hos bønder.

NBS mener at fjerning av samordning for tilskudd til avløser vil bidra til å nå Regjeringens og Stortingets målsettinger på en rekke områder:

- I regjeringens Strategi for likestilling mellom kvinner og menn 2025-2030 er et av delmålene knyttet til *God familie-jobb-balanse* og fordeling av foreldrepengeperioden. Dette målet må gjelde for gårdbrukere også, og må bidra til at foreldrepermisjon i det hele tatt skal være mulig å gjennomføre for gårdbrukere med arbeid ved siden av gården.
- Meld. St. 28 (2024-2025) *Tro på fremtiden – Uansett bakgrunn* legger vekt på betydningen av de første 1000 dagene i et barns liv. Å sikre tilstrekkelig foreldrepermisjon for gårdbrukere er et viktig tiltak for å legge til rette for gode oppvekstvilkår for barn som vokser opp på gård, og for foreldre som skal ha kapasitet til å ta ut foreldrepermisjon i de første ukene og månedene av sitt barns liv. Et forsterket innsatsområde i oppvekstmeldinga handler om arbeid og økonomisk trygghet, og bør knyttes til usikkerheten dagens samordningsregel skaper for foreldre som driver gård og har annet arbeid ved siden av.

Ifølge en rapport som vurderte velferdsordningene i jordbruket fra i fjor, fordelte tilskudd til foreldrepermisjon og sykemelding seg slik i 2023;

- Foreldrepermisjon tilsvarte 25 490 avløste dager, som i en gj.sn. per sak tilsvarte det i gjennomsnitt 67 dager og om lag 57 000 kroner. Dagsats i 2023 for foreldrepenger var 857 kroner per dag, mens med fjerning av samordning ville dette tilsvart 1 602 kr.
- Sykemelding tilsvarte tilskudd til sykdomsperioder som varte i 16 dager for 42 961 dager. I 2023 ble det utbetalt tilskudd til avløsning ved sykdom i 112 799 dager for sykdomstilfelle etter dag 16.

Antall dager omsøkt for refusjon av utgifter til avløser i 2023, reflekterer ikke det fulle behovet for dager med tilskudd til avløser ved sykdom og foreldrepermisjon, siden samordningen hindrer en del bønder fra å i det hele tatt ta seg bryet med å søke om tilskudd.

NBS foreslår en post på Barne- og familiedepartementets budsjett under *programkategori 28.50 Stønad ved fødsel, adopsjon og bidragsforskott* for å fjerne samordning for fødselspermisjon, og en post på Arbeids- og inkluderingsdepartementets budsjett under *Kap. 2650 Sjukepengar* for fjerning av samordning ved sykdom.

NBS ønsker fjerning av samordning av tilskuddet til avløser, og ønsker å samarbeide om å finne riktig løsning og innretning for post i statsbudsjettet for fjerning av ordningen.

- ***NBS ber familie- og kulturkomiteen om å støtte fjerning av samordninga i statsbudsjettet 2026, med ytterligere 250 mill. kr. til tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel.***